

การเล่นแม่ศรี

เป็นการเล่นที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมที่นิยมเล่นในภาคกลาง โดยเฉพาะในย่านชุมชนวัดดุสิตารามและย่านชุมชนบางกอกน้อย การเล่นนี้มีความแตกต่างในด้านคำร้อง เพลง และเสื้อผ้า มักเล่นในช่วงเทศกาลมหาสงกรานต์

ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มเล่นการเล่นแม่ศรีในช่วงใด แต่ชาวบ้านสันนิษฐานว่ามีมาก่อนสงครามมหาเอเชียบูรพา รว พ.ศ. 2484 ถึง พ.ศ. 2488 หลังสงครามสิ้นสุด การเล่นแม่ศรีได้รับความนิยมน้อยลงเนื่องจากการส่งเสริมการร่างมาตรฐานโดยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ทำให้การเล่นนี้ค่อยๆ หายไปจากชุมชน เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2550 สำนักงานวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกับกลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนบางกอกน้อยจัดงาน "พลิกฟื้นคืนชีวา สืบสานภูมิปัญญาบางกอกน้อย" โดยมีการนำการเล่นแม่ศรีของชุมชนวัดดุสิตารามมาสาธิต โดยการนำของ นายประจวบ ทองคำสุข และนายวิทยา นุชรักษา อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นก็ได้มีการสาธิตหรือนำออกมาแสดงอีก การเล่นแม่ศรีจึงเป็นการเล่นที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของย่านชุมชนวัดดุสิตารามและย่านชุมชนบางกอกน้อย แต่ปัจจุบันเริ่มหายไปและไม่ค่อยได้รับความสนใจจากชุมชนเท่าที่ควร

อุปกรณ์การเล่นแม่ศรี

มีอุปกรณ์สำหรับการเล่น ดังนี้ สากดำข้าว 1 คู่ ครกดำข้าว 1 ลูกและรูป 1 ดอก สถานที่การเล่นแม่ศรี คือ ลานเจดีย์ปลา (ลานวัดดุสิตารามในปัจจุบัน)

การแต่งกายการเล่นแม่ศรี

ผู้ที่เป็นแม่ศรีมักแต่งกายด้วยชุดไทยสวยงาม นุ่งโจงกระเบน ห่มสไบ มีดอกไม้ประดับสวยงาม

วิธีการเล่นแม่ศรี

เริ่มจากการนำสากวางคู่กัน จากนั้นนำครกมาคว่ำไว้ทับสากดำข้าว โดยแม่ศรีจะนั่งห้อยเท้าที่กั้นครก ผูกด้วยปิดตาพนมมือทั้งสองโดยมีรูป 1 ดอกอยู่ที่มือแม่ศรี โดยมีพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงก็ได้เป็นผู้ร้องเพลงอัญเชิญแม่ศรี โดยมีชาวบ้านร่วมกันร้องเพลงและปรบมือตามจังหวะไปด้วย เมื่อแม่ศรีเข้าร่างทรงจะมีการรำรำสวยงามและพี่เลี้ยงก็จะคอยดูแลไม่ให้ผู้ชายเข้ามาใกล้แม่ศรีหรือถูกเนื้อต้องตัวแม่ศรี หากมีใครเข้ามาใกล้แม่ศรีก็จะถูกกันออกไปบางคนอาจถูกพี่เลี้ยงตีได้ การเล่นนี้เล่นเพื่อความสนุกสนาน สร้างความสามัคคีให้กับชาวบ้าน อีกทั้งยังเป็นการพบปะสังสรรค์อีกด้วย

เพลงร้องอัญเชิญแม่ศรีชุมชนย่านวัดดุสิตาราม ดังนี้

แม่ศรีเอ๋ย แม่ศรีสาวสะ ยกมือไหว้พระ ว่าจะมีคนชม คนคือเจ้าต่อขนคอเจ้ากลม ชักผ้าปิดนม ชมแม่ศรีเอ๋ย

ที่มา : จิตรานันท์ แสงศรีจันทร์. (2555). *แนวทางการจัดการภูมิปัญญาการเล่นท้องถิ่นชุมชนย่านวัดดุสิตาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร*. [ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พิกัด : <https://maps.app.goo.gl/pW8tUvG5vXUsJQSh8>